

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської мови та методики її викладання**

**ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ФЕМІНІЗМУ У
СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКОМОВНІЙ ПОЕЗІЇ**

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 402 групи
Спеціальності 035.04. Філологія
(германські мови та література)
(переклад включно) (англійська)
Освітньо-професійної програми «Філологія
(германські мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська)»
Богайчук Валерія Олександрівна
Керівниця: кандидатка філологічних наук,
доцентка Поторій Наталія Володимирівна
Рецензентка: стейкхолдерка, учителька
академічного ліцею ім. О.В. Мішукова ХМР
при ХДУ, кандидатка педагогічних наук,
доцентка Кострубіна Ольга Валеріївна

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти вивчення засобів фемінізму	5
1.1. Поняття та проблематика фемінізму.....	5
1.2. Фемінізм з лінгвістичної точки зору.....	9
РОЗДІЛ 2. Лінгвістичні особливості актуалізації фемінізму в поетичних текстах сучасних авторів	13
2.1. Образність та метафоризація фемінізму у творчості Варсан Шайр.....	13
2.2. Лінгвістичні прийоми опису фемінізму у білих віршах Рупі Каур	17
ВИСНОВКИ	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	23

ВСТУП

У сучасному суспільстві спостерігається все більший інтерес до фемінізму як суспільно-політичного явища. У засобах масової інформації публікуються матеріали, присвячені цьому руху, висвітлюється діяльність окремих ініціативних груп; все більше жінок відкрито називають себе феміністками. Проте, фемінізм все ще продовжує сприйматися як явище негативне і чуже українській культурі. Причина цього – брак знання про ідеологію, наявність в суспільній свідомості безлічі стереотипів і міфів. Результатом стає поширення ідей нетерпимості по відношенню до феміністок. Однак, незважаючи на широко поширене негативне ставлення до цієї течії, жіночий рух в Україні поступово розвивається, в зв'язку з цим формується феміністський дискурс. Дослідження останнього може незабаром стати популярним напрямком в лінгвістиці. Все більший інтерес у суспільства викає до сучасних поетів, які у своїх творах не оминають тему фемінізму.

Жіноча тема є однією з домінуючих у літературному процесі. І хоча певні висновки у осмисленні проблематики фемінізму вітчизняними та зарубіжними літературознавцями вже зроблені, з'ясування саме характерних рис, які відображають жіночу тему, у творчості письменників заслуговує на особливу увагу. Вони полягають у необхідності багатогранного розгляду художньої інтерпретації жіночої теми в літературному русі, у виявленні еволюції художньої концепції особистості жінки в її історичному та літературному розвитку, змін у сім'ї та суспільстві на основі літератури та художньої практики англомовних авторів.

Дана робота присвячена виявленню основних лінгвістичних засобів фемінізму у творах сучасних англомовних авторів.

Теоретичну базу дослідження склали роботи зарубіжних дослідників, які зробили значний внесок у вивчення фемінізму, феміністської лінгвістики феміністського мовного планування (С. Бовуар, Д. Кемерон, Р. Лакофф,

Дж. Коутс, Д. Таннен, С. Міллс, А. Пауелс, Д. Спендер, Дж. Моултон, П. Еккерт і С. Макконел-Джині, К. Свіфт, А. Мерсьєр, Дж. Моултон, Б. Хукса та ін.).

Актуальність роботи визначається, з одного боку, зростаючим інтересом до проблем фемінізму як соціально-політичного явища, з іншого боку – недостатнім рівнем вивченості феміністського дискурсу у вітчизняній лінгвістиці.

Об'єктом дослідження є феміністський дискурс як лінгвістичний феномен.

Предмет дослідження – лінгвістичні засоби ідентифікації фемінізму у поетичних текстах сучасних англомовних авторів.

Мета даної роботи полягає у виявленні основних лінгвістичних засобів фемінізму у творах сучасних англомовних авторів.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Дати визначення ключових понять дослідження.
2. Окреслити основні характеристики феміністського дискурсу з лінгвістичної точки зору.
3. Охарактеризувати проблематику фемінізму.
4. Виявити і систематизувати основні лінгвістичні засоби ідентифікації фемінізму у поетичних текстах сучасних англомовних авторів.

Методи дослідження: В нашій роботі були використані наступні методи: загальнонаукові (опис, порівняння, аналіз, узагальнення), словниковий аналіз (доречність слова у контексті), контекстуальний аналіз (як та, чи інша подія впливає на контекст, формулювання думки) метод дослідження лексико-семантичних полів.

Практична значимість даної роботи полягає в можливості використання її результатів в подальших наукових працях, присвячених дослідженню фемінізму з точки зору лінгвістики.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ЗАСОБІВ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ФЕМІНІЗМУ

1.1. Поняття та проблематика фемінізму

У сучасній науці універсального визначення поняття *фемінізм* не існує, воно ще знаходиться в стадії обговорення. Значення поняття терміну залежить від того контексту, в якому він вживається.

Визначення терміну *фемінізм*, представлені в більшості тлумачних словників, пов'язують його з ідеями гендерної рівності. Так, наприклад, у «Великому тлумачному словнику української мови», *фемінізм* визначається як «жіночий рух за повне рівняння жінок у правах з чоловіками» [1].

Схоже визначення, що підкреслює ідею про рух за рівноправний розподіл між чоловіками і жінками соціальних ролей дається в «Короткому словнику політичної мови» [4, с. 136]. Як відзначають його автори, особливість визначень, традиційно використовуваних в тлумачних словниках, полягає в тому, що вони відображають повсякденну мовну свідомість середнього носія мови. Таким чином, можна стверджувати, що в свідомості середньостатистичного громадянина закріпилося розуміння *фемінізму* як руху за рівність чоловіків і жінок.

Тим часом самі феміністки (особливо прихильниці радикального крила руху) не вважають поняття *рівності*, *рівноправності* ключовими у визначенні фемінізму. При формулюванні визначення феміністки роблять наголос на походження поняття *фемінізм* (від лат. *Femina* – жінка) і визначають його як жіночий рух за права жінок [10, с. 43]. Суть феміністських переконань полягає в тому, що жінка відчуває суспільну дискримінацію, перш за все через приналежність до своєї статі. Отже, в широкому сенсі *фемінізм* можна розуміти як прагнення до рівноправності жінок з чоловіками в усіх сферах

життя суспільства, а у вузькому сенсі – як жіночий рух, метою якого є усунення дискримінації жінок [8, с. 34].

Початок феміністського руху можна віднести до кінця XVIII століття, коли під час Французької революції було вперше поставлено питання про рівні громадянські права чоловіків і жінок. Однак власне організований рух жінок Європи і Сполучених Штатів за свої права починається лише в середині XIX століття. Цей рух отримав назву суфражизму (від англ. *Suffrage* – *право голосу*) [5, с. 55] також відоме як перша хвиля фемінізму. Суфражистський рух виник в 1865 році зі створенням Комітету жіночих виборчих прав і завершив своє існування тільки в 1928 р, коли британський парламент прийняв виборчий закон, який гарантував жінкам виборче право на тих же підставах, що і чоловікам [7, с. 67]. Одночасно з вимогою виборчого права для жінок феміністки першої хвилі вимагали доступу жінок до вищої освіти.

Однак через 40 років в західних країнах починається друга хвиля, яка відноситься до періоду з початку 1960-х до кінця 1980-х рр. Її вважають продовженням попередньої фази фемінізму, що включає суфражисток в Великобританії і США. Течія продовжує своє існування і зараз. У цей період феміністки усвідомили, що юридичної рівності чоловіків і жінок недостатньо, необхідно боротися проти системи патріархату і дискримінації жінок в цілому. Активістки другої хвилі акцентували увагу на питаннях утисків жінок як особливої групи людей, стверджуючи, що вони носять системний характер [12, с. 12].

У рамках другої хвилі виділяють дві течії: ліберальну і радикальну. Ліберальні феміністки виступали за політичні реформи, перш за все, за прийняття нових законів, що забороняють дискримінацію. Ліберальні феміністки використовували традиційні методи тиску на владу: організовували марші протесту, демонстрації, петиції політикам, лобіювали нові закони і переконували виборців голосувати тільки за тих політиків, які поділяють ідею рівноправності. Радикальне крило склали активістки

молодіжних рухів, що мали місце в 60-і рр. у всіх країнах. Вони вважали, що тільки одними законами неможливо змінити існуючу систему і закликали відмовлятися від гендерних стереотипів і змінювати свідомість самих жінок. Починають створюватися групи зростання самосвідомості, в яких обговорюється особистий досвід, досвід взаємин в сім'ї, робиться висновок про те, що особистий досвід кожної жінки має універсальні коріння. Гаслом фемінізму другої хвилі стає *Приватне – це політичне*. Радикальні феміністки робили основний упор на створення автономних жіночих організацій, кризових центрів [4, с. 54].

На початку 90-х рр. починається третя хвиля, як відповідь на те, що учасниці вважали невдачами своїх попередниць. Її появу можна трактувати як критичну реакцію нового покоління жінок на фемінізм другої хвилі. Дослідники, що працюють в руслі третьої хвилі, звертають увагу на відмінності, які існують між жінками різного віку, національності, соціального статусу, не зараховуючи жінок певної однорідної групи. Третя хвиля закликає до стриманості при виробленні суджень узагальнюючого характеру, що поширюються на всіх жінок. З'являється безліч відгалужень феміністського руху: фемінізм чорношкірих жінок, етнічних меншин, постколоніальний фемінізм, культурний ісламський фемінізм [11, с. 76].

Ідеологія фемінізму розуміється його послідовниками по-різному, як наслідок, це є ідеологічно неоднорідним. На даний момент існує кілька поширених ідеологій і напрямів феміністичної думки. До них відносяться, перш за, все:

- ліберальний фемінізм, що виходить з постулату про принципову рівність жінок і чоловіків. Ліберальні феміністки вважають, що існуюча в суспільстві проблема гендерної нерівності лежить в площині законодавства, громадських і політичних інститутів, традицій. Основним засобом подолання соціальної нерівності статей в рамках цього напрямку вважаються реформи законодавства, що скасовують і запобігають дискримінаційні практики по відношенню до жінок;

- радикальний фемінізм: виходить з положення про первинність пригніченого становища жінок і базується на поняттях експлуатації, дискримінації, особистої свободи людини. Ключовим поняттям є патріархат; з його допомогою аналізуються всі сфери людської діяльності. Радикальні феміністки бачать проблему в глибокій вкоріненості механізмів, що відтворюють дискримінацію в суспільстві. В рамках радикального фемінізму аналізуються соціальні інститути і практики, через які здійснюється чоловічий контроль і домінування чоловіків над жінками. На думку О. Петренко, сучасний радикальний фемінізм близький до нових лівих політичних поглядів [6, с. 23].

- інтерсекціональний фемінізм: виходить з положення про те, що не існує єдиного жіночого досвіду, який був би універсальний для всіх. Робиться спроба аналізу того, як стикаються і борються з дискримінацією жінки різних національностей, соціальних верств тощо. На противагу традиційному фемінізму як руху, сфокусованого в першу чергу на проблемах білих жінок середнього класу [3, с. 56].

Проте, розвиток фемінізму в Україні все ще знаходиться на своєму початковому етапі. Ця ідеологія не надто поширена, крім того, в суспільстві спостерігається різко негативне ставлення до неї. Фемінізм сприймається як явище негативне і чуже українській культурі. Ймовірно, причиною цього є нестача знання про саму ідею, і, як наслідок, наявність в суспільній свідомості безлічі стереотипів і міфів. Результатом стає поширення нетерпимості по відношенню до феміністок. Самі прихильниці фемінізму визнають, що в Україні на даному етапі практично відсутня толерантність до жінок, не існує єдиної мережі феміністських організацій, лише окремі ініціативні групи. Таким чином, говорити про ситуацію, в тому числі й про дискурсивної традицію, поки що не доводиться. Проте постійно зростає інтерес суспільства до західної культури, зокрема до поширення ідей фемінізму в літературі. Все більшої популярності набирають твори сучасних англомовних авторів, в тому числі поетів, що в своїх творах звертаються до

актуальних проблем сьогодення, тому далі для дослідження теми нашої роботи ми розглянемо фемінізм з лінгвістичної точки зору.

1.2. Фемінізм з лінгвістичної точки зору

Розвиток жіночого руху відобразився в тому числі і на лінгвістичних дослідженнях. Розпочата в 1960 - х рр. друга хвиля фемінізму справила свого роду соціокультурну революцію в західному світі, так чи інакше вплинувши на всі сфери суспільного і приватного життя. Феміністки цього періоду вперше заговорили про роль мови в патріархальному суспільстві, в результаті чого в мовознавстві виник своєрідний напрямок, названий феміністською лінгвістикою або феміністською критикою мови.

Цей напрямок є одним з розділів критичного аналізу дискурсу, який вивчає в першу чергу те, яким чином зловживання соціальною владою, соціальне панування і нерівність існують, відтворюються і відкидаються текстом і мовою в політичному і соціальному контексті. Метою цього напряму є виявлення відносин домінування, дискримінації, влади і контролю, вивчення соціальної нерівності, вираженої в мові та дискурсі, а також розробка конкретних методів по такому використанню мови, де ідеологія і владні відношення не детермінували б мовне функціонування [2].

У рамках феміністської лінгвістики існує два напрямки досліджень: вивчення системи мови і її функціонування на предмет наявності гендерних асиметрій, спрямованих проти жінок і вивчення особливостей мовної поведінки чоловіків і жінок в одностатевих і змішаних групах.

Дослідження в першій області зародилися в рамках критичної лінгвістики, метою якої є аналіз як неявних, так і прозорих структурних відносин домінування, дискримінації, влади і контролю, виражених в мові.

Представники феміністської лінгвістики стверджують, що мова не просто відображає існуючу в суспільстві гендерну диференціацію, а й безпосередньо конструює гендерні відмінності. Мова, на їхню думку,

андроцентрична, тобто створює картину світу, засновану на чоловічій точці зору, від особи чоловічої суб'єкта. Жінка і жіноче при цьому постає головним чином в ролі об'єкта або взагалі ігнорується.

Виділяються такі ознаки андроцентризму:

- ототожнення понять людина і чоловік (у багатьох європейських мовах вони позначаються одним словом): *man*.
- вживання іменників чоловічого роду для позначення осіб будь-якої статі або групи осіб різної статі;
- походження іменників жіночого роду від чоловічих, а не навпаки, при цьому перші нерідко отримують негативне забарвлення: застосування чоловічого позначення до жінки допустимо і підвищує її статус, в той час як номінація чоловіка жіночим позначенням несе в собі негативну оцінку;
- узгодження на синтаксичному рівні відбувається за формою граматичного роду відповідної частини мови, а не згідно з реальною статтю референта;
- фемінність і маскуліність розмежовані різко і протиставлені один одному, в якісному (позитивна і негативна оцінка) і в кількісному (домінування чоловічого як загальнолюдського) відношенні [8, с.78].

Найбільш докладно ця тематика розроблена на матеріалі англійської та німецької мов, однак можна стверджувати, що в українській мові спостерігається аналогічна картина.

Другий напрямок феміністської лінгвістики, що вивчає особливості комунікативного поведінки статей, спочатку, в 70-ті р ХХ ст., Виходило з гіпотези про «привілейоване» положення чоловіків і дискримінації жінок в мовних ситуаціях, виділяючи специфічно чоловічий і специфічно жіночий стилі мовної поведінки. Жіночий стиль розглядався як дефіцитний і протиставлявся чоловічому домінантному. В якості основних характеристик жіночого стилю виділялися: гіперкоректне, надмірно ввічливе вживання мови; обмеженість словника чисто жіночої сферою інтересів і діяльності; перевагу запитальною інтонації в оповідних і спонукальних реченнях;

невпевнений стиль подачі абсолютно достовірної інформації тощо. Ці особливості, які дозволяли розглядати жіночий стиль спілкування як недостатній, принизливий пояснювалися ситуацією нерівноправності статей у суспільстві. Для подолання цієї проблеми жінкам пропонувалося використовувати чоловічі стратегії комунікації [17, с. 67].

У середині 1980-х рр. з'явилося поняття *гендерлект*, що позначало постійний набір ознак чоловічого та жіночого мовлення. Таким чином жіночі та чоловічі мовні тактики розглядалися вже не з позиції доміантності, а як рівноцінні комунікації протилежних культур. Тепер різний стиль мовної поведінки чоловіків і жінок пояснювався відмінностями в мовній соціалізації статей в дитячому віці. Однак подальші дослідження не підтвердили існування стабільного жіночого і чоловічого гендерлектів. Дослідники з'ясували, що стратегії мовної поведінки чоловіків і жінок носять імовірнісний характер і залежать від ситуації спілкування. Проте, одна і та ж стратегія комунікативної поведінки чоловіків і жінок нерідко оцінюється по-різному для кожної зі статей. У цьому проявляються гендерні стереотипи.

Усвідомлення андроцентричності мови і бажання матеріалізувати жінку в мові призвело до виникнення нового напрямку в мовознавстві – феміністської лінгвістики. Основні завдання цього напрямку полягають в доскональному вивченні системи мови з метою виявлення і подальшого усунення фактів лінгвістичного сексизму, а також усунення принизливого представлення образу жінки в мові і сексистських асиметрій, що існують в мові та мовленні. Таким чином, феміністська лінгвістика не просто фіксує прояви мовного сексизму, а шукає альтернативи, які призводять до мовної рівноправності чоловіків і жінок. Тим самим переслідуються і політичні цілі: представники феміністської лінгвістики вважають критику існуючих мовних норм і підтримку змін в мові важливою частиною трансформації суспільства в цілому [14, с. 77].

Можна припустити, що саме завдяки розвитку феміністської лінгвістики і всебічного аналізу мови з точки зору фемінізму були

сформовані певні характерні особливості фемінізму з точки зору лінгвістики, виявлення яких присвячена ця робота.

Дослідники наголошують на необхідності розрізняти феміністський аналіз текстів, творці яких не пов'язані з ідеями фемінізму і власне лінгвістичний аналіз цих текстів. У першому випадку використовується методологія феміністської лінгвістики, яка тісно пов'язана з методологією критичного аналізу дискурсу, аналізуються тексти, створені усвідомленими або неусвідомленими противниками течії, для пошуку в чужих текстах вільних або невільних проявів дискримінації жінок.

У другому випадку для дослідження феміністських текстів використовуються традиційні лінгвістичні методики: це можуть бути дискурсивний аналіз, стилістичний аналіз, концептуальний аналіз, аналіз з позицій теорії тексту, метод метафоричного моделювання тощо. При такому підході дослідник, як правило, не проявляє свою політичну або громадянську позиції, в тому числі своє ставлення до теорії та практики ідеології [16, с. 66].

Отже, провівши теоретичний аналіз проблематики фемінізму, визначення основних понять та критики лінгвістики ми можемо перейти до практичного мовного аналізу лінгвістичних засобів фемінізму у творах англомовних сучасних поетів.

РОЗДІЛ 2.

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АКТУАЛІЗАЦІЇ ФЕМІНІЗМУ В ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ СУЧАСНИХ АВТОРІВ

2.1. Образність та метафоризація фемінізму у творчості Варсан Шайр

Варсан Шайр (Warsan Shire) народилася в 1988 році в Кенії в сомалійській сім'ї. Її батьки переїхали до Великобританії, коли їй був один рік. Поетеса виросла в Лондоні. Випустила дві книги віршів: «Вчу Свою Маму Народжувати» (Teaching My Mother How To Give Birth, 2011) і «Її блакитне тіло» (Her Blue Body, 2015). Друкувалася в різних англomовних літературних журналах і поетичних збірках. У своїх віршах В. Шайр пише про біженців, ностальгію, сімейні взаємовідносини, жіночу тілесність.

Варсан Шайр багато пише про біженців, так як сама вона з родини, яка в кінці 80-х приїхала в Лондон. Проза емігрантів і дітей емігрантів – це дуже часто жіноча проза, тому що жінки гостріше відчують різницю культур, коли вони переїжджають з патріархального в західне суспільство, в якому по-іншому ставляться навіть до свого тіла. Такі тексти можна віднести до феміністських, але насправді вони загальногуманістичні. Раніше до прози, написаної жінками, ставилися з упередженням. Проте все частіше читачі знаходять її цікавішою, достовірнішою та гостро соціальною. Вона більше розповідає про ту реальність, в якій ми живемо. Жінки намагаються писати не тільки про жіноче, а й посилаються на загальнолюдський досвід [13].

Аналізуючи поетичні твори таких авторів, як Шайр, гіпотеза полягає в тому, що мистецтво (поезія) дає більш багатий та проникливий підхід до складних питань, оскільки вона може охоплювати та досліджувати суперечності та непослідовності. «Пакт про читання» відрізняється при читанні «художньої літератури» чи «есе», а також методології: саме тому

феміністичні теорії можуть бути корисними для аналізу та розуміння роботи Шайр, але недостатньо для цілісного пояснення їх [13].

Один з її віршів, «*Home*» – це реалістичний опис сучасного безжального насильства:

*no one burns their palms under trains, beneath carriages
no one spends days and nights in the stomach of a truck
feeding on newspaper
unless the miles traveled mean something more than the journey
no one crawls under fences
no one wants to be beaten or pitied
no one chooses refugee camps
or strip searches where your
body is left aching
or prison,
because prison is safer than a city of fire
and one prison guard in the night
is better than a truckload
of men who look like your father
I want to go home,
but home is the mouth of a shark
home is the barrel of the gun/and no one would leave home
unless home chased you to the shore
unless home told you
to quicken your legs
leave your clothes behind/crawl through the desert
wade through the oceans [18].*

Цей фрагмент з її відомого вірша відображає всі основні теми її поезії: війна, міграція, фемінізм, травми та патріархальне насильство. Вірш дає посилення через безліч метафор, таких як: «*home is the mouth of a shark*», «*home is the barrel of the gun*» вони відображають наскільки небезпечним став

дім для його мешканців. На рівні з метафорами вірш, також, побудований на іронії. Великим акцентом є те, що люди, рятуючись від жахів вдома, стають об'єктами насильства в таборах для біженців. Після втечі від жорстокого насилля, про що свідчать рядки *«no one chooses refugee camps/ or strip searches where your/ body is left aching»*, оповідач все ще зазнає сексуального насильства з боку тюремного наглядача, саме з тієї людини, яка повинна була захищати її. Це виражає й той факт, що часто правоохоронні органи стикаються з іншою шкідливою силою, з якою доводиться стикатися біженцям, після прибуття в нібито цивілізовані країни. Кульмінація вірша у восьмій строфі *«of men who look like your father»*, коли оратор розкриває всю ступінь жахів – отримати біль від людини, якій більш за все довіряєш, втратити місце яке вона називає домівкою. У праці Варсан *«Home»* персоніфікується сутність, яка активно проганяє людей для того, щоб врятувати. Дім шепоче своїм *«sweaty»* голосом тікати, висловлюючи жах тим, чим він став.

Вірш натякає на широкий спектр сучасних моделей міграції, не згадуючи жодного з них. Доповідач посилається на європейську кризу біженців, а також на південноамериканську міграційну кризу, яка завершилась тим, що багато мігрантів потрапили в пастку на кордоні США. Центральне місце в вірші надається саме емоціям та тілесним стражданням. Саме через емоціональне забарвлення ми бачимо потребу в гуманізації, політизації біженця. Це головна мета, адже сам дискурс передбачає відмінність, який позбавляє індивідуальності і саме в цей момент індивідуалізація стає привілеєм.

Оскільки людям систематично надається гуманітарне право на виживання, але їм відмовляють у фундаментальних правах людини (таких як економічні можливості), які забезпечують умови кращі, ніж просто живучість, Дім змушує нас боротися з більшою проблемою - виключенням із кола горя на основі відсутності спільних норм гуманності.

Суперечлива назва книги «*Teaching My Mother How To Give Birth*», може дати підказку для аналізу цих складних і суперечливих жіночих стосунків. Тема сестринства була широко дослідженою темою (чорного) фемінізму як корисний інструмент проти обох видів фемінізму білих (расистський) фемінізм і чорно-білий чоловічий сексизм.

У традиційних суспільствах матері, оскільки вони мали право виховувати дітей, часто виступали як інтерпретатори патріархальної культури і тому пригнічували себе і свої права. «*Our mother has banned her from saying God's name*» – авторитарна мати ставить заборони. У вірші «*Beauty*» ця сама мати карає свою чуттєву і перелюбну старшу сестру:

*her small breasts bruised from sucking.
She smiles, pops her gum before saying
boys are haram, don't ever forget that.
Some nights I hear her in her room screaming
We play Surah Al-Baqarah to drown her out
Anything that leaves her mouth sounds like sex
Our mother has banned her from saying God's name.
You are her mother
why did you not warn her,
hold her like a rotting boat
and tell her that men will not have her
if she is covered in continents
if her teeth are small colonies
if her stomach is an island
if her thighs are borders? [19].*

Вживання мовних засобів увиразнення є характерним для поезії так як це є жанрово-стилістичною домінантою художніх поетичних текстів. Поетеса у своїй праці часто вдається до таких стилістичних засобів увиразнення та порівняння («*her mouth sounds like sex*»), епітети («*small colonies*», «*a rotting boat*»), метафори («*thighs are borders*», «*her stomach is an island*»). У

вищезгаданому вірші «*Beauty*» В. Шайр авторка вдається до використання засобів метафоризації задля підсилення впливу на читачів та донесення свого художнього задуму. Використовуючи порівняння «*her mouth sounds like sex*» поетеса повертається до актуалізації проблем фемінізму окреслених у своїх творах.

Поезія Варсан Шайр досліджує актуальні проблеми під оригінальним кутом завдяки їй перехресне розміщення щодо раси, релігії та міграції. Робота В. Шайр знаходиться посеред різних культур, створюючи поетичний «третій простір».

Таким чином, її поезія сама по собі є процесом гібридності, простором, який не є просто поєднанням оригінальних культур, але й місцем, де з'являються нові політичні шляхи, де може виникнути й поетичне. Поетичні метафори та образи повторюються у книзі «*Teaching my mother how to give birth*» та в інших її роботах, щоб побудувати дуже особистий та оригінальний уявний світ, де чоловіче становище – парадоксальне; жіночі характери – уповноважені. Її тілесні твори пропонують феміністичне переосмислення тіла як жіночого тіла та завжди розглядається як об'єкт для погляду чоловіків. Поезія В. Шайр припускає, що, цитуючи твір Барбари Крюгер, «тіло є поле битви», перехрестя, де будується ідентичність та пам'ять. Врешті решт, тема для подальших досліджень буде поетична філія В. Шайр.

2.2. Лінгвістичні прийоми опису фемінізму у білих віршах Рупі Каур

Століттями жінки страждали від стереотипів, які йшли від суспільства, нібито, вони повинні жити й думати як кажуть чоловіки. Суть сучасної поезії полягає в тому, що вона є нестримною та досить сміливою. Одна з таких поетес є Рупі Каур, яка переосмислює соціальні рамки в своїх творах. Наразі вона вважається одним із символів фемінізму в літературі. Вона отримала

широку популярність після публікації дебютної книги «*Milk and honey*», яка вийшла тиражем понад 3 мільйони примірників у всьому світі.

Р. Каур поєднує у віршах різні мовні реєстри. Читаючи її збірки можна спостерігати вірші у прозі, у вигляді діалогу, вільні вірші, змішані з візуальними елементами. Її робота досліджує стосунки, досвід іммігрантів та сексуальні травми. Її поетичні роботи написані виключно малими літерами. Поетеса має авторський погляд на пунктуацію, використовуючи лише крапку як форму пунктуації. Як зазначає сама авторка Р. Каур пише так, щоб вшанувати свою культуру. Вона стверджує, що їй подобається рівність букв і що її стиль відображає її світогляд [9].

Такий стиль написання можна вважати графічним проявом відображення феміністських поглядів поетеси. Вона звертається до рівності представників обох статей у суспільстві, свободи жінок, відстоює право на унікальність кожного та говорить про спотворені погляди на красу та жіночність у сучасному суспільстві. Її письмова робота має стати досвідом, за яким читачеві легко піти, слідуючи за простими малюнками, що мають підняти її слова.

Перша книга Р. Каур, антологія «*Milk and honey*», була надрукована у видавництві «Createspace» 4 листопада 2014 р. Каур обрала таку назву через конотацію цих слів, опису жінок як «*soft as milk, thick as honey*». «*Milk and honey*» нагадують поетесі про час, коли батьки піклувались про неї змішуючи їй молоко з медом при хворобі – як метафора зцілення в рідному будинку. Як збірка спостережень, прози та мальованих ілюстрацій, книга поділена на чотири розділи, і кожна частина зображує різні теми.

Століттями саме жінка складала стереотипи. Жінки повинні бути вдягені певним чином, реагувати певним чином і вести своє життя певним чином – чином, який схвалює суспільство. Суть сучасної поезії полягає в тому, що вона є нестримною та сміливою. Це переосмислення гендерних ролей та надання голосу жінкам щодня. Рупі як бренд є символом фемінізму

та сміливості. Від добре сформульованих віршів до безсоромних ілюстрацій - робота Рупі багато в чому перевизначила сучасну жінку [9].

*I am water
soft enough
to offer life
tough enough
to drown it away [15].*

У цьому вірші через стилістичні засоби порівняння «*I am water*», епітети «*tough enough*», «*soft enough*» Каур нагадує жінкам, що не потрібно переживати те, чого вони не хочуть у своєму житті. Порівняння жінок із водою вражає і само собою зрозуміло на багатьох рівнях. Ці порівняння та епітети ніби мотивують та наголошують «Я все зможу», вірш нагадує про те, що все в світі можна пережити, та все можливо, і немає значення якої ти статі.

*I had to leave
I was tired of
allowing you to
make me feel
anything less
than whole. [15].*

Цей вірш є літературним уособленням фемінізму. Використання слів, які передають чітке значення і роблять його суть неповторною. Це і є ідіостиль Рупі Каур. Рядок «*I had to leave*» - це впевнене, рішуче твердження, що дає відчуття авторитету жінці, перевизначаючи гендерні ролі. Ця робота нагадує, що ніхто не повинен терпіти біль. Поетеса сміливо надихає на самоаналіз та самовдосконалення.

*removing all the hair
off your body is okay
if that's what you want to do
just as much as keeping all the hair*

on your body is okay
if that's what you want to do
-you belong only to yourself [15].

Каур уникає стереотипів та ганьби тіла відразу в цих чесних і невимушених лініях – «*removing all the hair/ off your body is okay*».

Авторка оволоділа мистецтвом робити свої вірші глибокими, особливо за рахунок використання лінивої техніки розривів рядків. Вона пише помірно цікаві речення – як правило, про щось табуйоване і складне, наприклад, про згвалтування чи впевненість у собі, або про жінок іншого кольору шкіри, вона надає додаткового відчуття тематики, розбиває на частини, позбавляє від пунктуації та додає привабливий образ.

Поезія Р. Каур висловлює очевидні, м'яко цікаві думки потоку свідомості у візуально привабливі способи. Для молоді аудиторії, яка хоче прочитати щось про свої проблеми, пов'язані з коханням або бути жінкою, фемінізм Каур – це фігура, яка захищає людей, яка не цурається цих напружених тем. Її поезія надзвичайно доступна та читабельна. Не потрібно читати її кілька разів, щоб зрозуміти сенс, не потрібен ступінь з англійської, щоб розкрити безлад натяків та символіки та критична теорія – це просто означає те, що означає [20].

Таким чином, підводячи підсумки аналізу лінгвістичних засобів фемінізму поетеси, можна сказати, що Каур черпає натхнення у писаннях сикхів. Досвід вивчення англійської мови при переїзді до Канади вплинув на її стиль письма. На неї також впливає її спадщина. Частина стилю її написання підписів включає повну відсутність великих літер та використання лише однієї форми пунктуації – крапки. Обидва ці прийоми є особливостями панджабі, яку вона імпортувала до свого англійського письма як спосіб повернення до місця та культури свого походження.

ВИСНОВКИ

В нашій роботі ми систематизували основи ідентифікації фемінізму у сучасній англійськомовній поезії. Було встановлено, що в універсального визначення поняття *фемінізм* не існує єдиного, є лише схожі поняття і всі вони пов'язанні з *рівністю, рівноправністю*.

Прихильники феміністичного напрямку охоплюють думку, що саме мова не тільки схильна відображати гендерну диференціацію, а й може відображати, конструювати відмінності. Усвідомлюючи той факт, що мова андроцентрична привело до створення нового напрямку в сучасній лінгвістиці – феміністської. Її основним завданням є шукати альтернативу задля мовної рівноправності жінок та чоловіків. Феміністична література створюється задля підтримки жінок, поезія базується виключно на тонких відчуттях та життєвих ситуаціях.

У феміністській лінгвістиці є два загальних напрямки досліджень: функціонування на предмет гендерних асиметрій і вивчення мовної поведінки чоловіків та жінок в різних ситуаціях. Загалом, фемінізація в літературі може розумітися як набір специфічних прийомів, які можуть впливати на світогляд, настрій читача. Створювати атмосферу єдності, підтримки та розуміння.

Під час аналізу лінгвістичних особливостей ідентифікації фемінізму в літературі ми виявили, що література даного характеру є переосмисленням гендерних ролей, вона є сміливою та нестримною. За допомогою стилістичних засобів порівняння наприклад, *Though enough / soft enough* жінка порівнюється з водою и говорить, що вона не збирається робити те, що вона не хоче. Також, поезію наповнюють стилістичними засобами порівняння та увиразнення, епітетами, метафорами. Метафоризація *Home is the mouth of shark* демонструє небезпеку в місці, яке є домівкою. Назва збірки *Teaching My Mother How To Give Birth* нібито протиставляє, висміює складні сімейні відносини. Не дивлячись на підтримку жінок у суспільстві, жіночі

взаємовідносини залишаються складними та у додаток відображають *білий фемінізм і чорно-білий сексизм*.

Проаналізувавши тексти феміністичних авторів (Рупі Каур, Варсан Шайр) помічено, що присутній нестандартний стиль письма в даній поезії - переважна частина творів написана без розділових знаків, з маленьких літер, білими віршами. Досить нетипове, як для віршів, графічне оформлення привертає увагу і змушує читати кожний раз по-іншому, читач сам ставить наголоси, крапки, коми спираючись на особисті відчуття.

Особливий акцент зроблений на різниці «проаналізувати текст» та «лінгвістично проаналізувати текст». У першому випадку використовується аналіз текстів, які, безпосередньо, написані прихильниками або противниками течії, задля пошуку прозорих проявів дискримінації жінок. У другому випадку використовуються лише традиційні методики такі як : стилістичний та дискурсивний, концептуальний аналізи. При такому підході, літературна праця не проявляє свою політичну або громадянську позицію, вона лише аналізується з точки зору мови.

Отже, у нашій роботі ми з'ясували як саме феміністична течія вплинула на ставлення сучасної мови та пояснили функціонування лексичних методів в сучасних літературних працях. Виявили особливості написання феміністичної поезії та особливості її сприйняття, підтекст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бусел В. Український тлумачний словник : Близько 250 000 слів / укл. та гол. ред.. Київ ; Ірпінь : Перун, 2016. 1692 с.
2. Гендерна лінгвістика в Україні: історія, теоретичні засади, дискурсивна практика. Т.А. Космеда, Н.А. Карпенко, Т.Ф. Осіпова, Л.М. Саліонович, О. В. Халіман; за наук. ред. проф. Т.А. Космеда: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2014. 472 с.
3. Кирилина А.В. Гендер: лингвистические аспекты. Институт социологии РАН, 1999. 189 с.
4. Короткий словник політичної мови/ уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І.О. Поліщук та ін. За ред. М. П. Требіна. Харків. Право, 2015
5. Особливець О. Ю. Базові засади феміністичної лінгвістики як одного із напрямків сучасних гендерних досліджень. Філологічні науки, 2008. С. 302-305.
6. Петренко О.Д., Ісаєв Е. Ш., Петренко Д. О. Мова чоловіків і жінок як одиниця соціолінгвістичного дослідження. Мовознавство, 1999. С. 64-70.
7. Cameron D. Feminism and linguistic theory. London: Palgrave Macmillan, 2006. P. 257.
8. Calvin T. «Introduction: Identification, Appropriation, Proliferation», Straight with a Twist: Queer Theory and the Subject of Heterosexuality. University of Illinois Press, 2000. P. 39.
9. Dr. Neelam T. Lonely voice of a goddess- a critical analysis of Ruppi Kaur's collection of poems «Milk and honey», 2018. P.1. URL: <http://www.ijelr.in/IJELR%205.%20S1.18/515%20Dr.%20Neelam%20Tikkha.pdf>
10. Echols A. Daring to Be Bad: Radical Feminism in America. University of Minnesota Press, 1990. P. 105-106.
11. Eckert P. McConnell-Ginet S. Language and gender. New York: Cambridge University Press, 2013. P. 331.

12. Lerner G. *The Creation of Feminist Consciousness: From the Middle Ages to Eighteen-Seventy*, Oxford University Press, 1994. P. 12.
13. Gradesaver Home (arsan shire poem) Literary Elements URL: <https://www.gradesaver.com/home-warsan-shire-poem/study-guide/literary-elements>
14. Henley N. Kramarae Ch. *Miscommunication, gender and power. Miscommunication and problematic talk* . Los Angeles: SAGE Publications, 2010. P.384.
15. Kaur R. *The sun and her flowers*. London, New York, Sydney, Toronto, New Delhi: Simon & Schuster, 2017. P.32-43.
16. Pauwels A. *Women changing language*, 2015. P.224.
17. Dale S. *Man Made Language. Preface to the Second Edition*. Pandora Press. London, 1990.
18. Shire W. *Her Blue Body* (flap pamphlet series, Flipped eye, 2015).
19. Shire W. *Teaching My Mother How To Give Birth* (Flipped eye, 2011).
20. Surabhi P. *How Rupri Kaur is redefining gender roles and giving women voice one poem at a time* 2019. URL: <https://timesofindia.indiatimes.com/blogs/from-surabhis-notepad/how-rupi-kaur-is-redefining-gender-roles-and-giving-women-voice-one-poem-at-a-time>